

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Valsts sociālā apdrošināšana

Valsts pensijas

Vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Tiesības uz vecuma pensiju

Sievietēm un vīriešiem no **65 gadu vecuma**

Apdrošināšanas stāžs – nav mazāks par 20 gadiem

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Priekšlaicīgā vecuma pensija

— ” —
Tiesības pieprasīt no 63 gadu vecuma,
ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem

- Līdz pensionēšanās vecuma sasniegšanai izmaksā **50%** no piešķirtās vecuma pensijas
- Ja persona strādā, priekšlaicīgo pensiju neizmaksā
- Pēc priekšlaicīgas vecuma pensijas piešķiršanas nav tiesību saņemt bezdarbnieka pabalstu, invaliditātes pensiju, un tiek samazināta apdrošināšanas atlīdzība
- Sasniedzot pensionēšanās vecumu, pensiju izmaksā pilnā apmērā, neatkarīgi no nodarbinātības

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem

Bērna vecākam vai aizbildnim, kurš vismaz 8 gadus līdz bērna 18 gadu vecumam aprūpējis 5 vai vairāk bērnus, vai bērnu, kurš vismaz 8 gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti, ja ir 25 gadu apdrošināšanas stāžs no 60 gadu vecuma

Personām, kuras līdz 1995. gada 31. decembrim strādājušas sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos (1. saraksts) vai kaitīgos un smagos darba apstākļos (2. saraksts) no 63 gadu vecuma

sievietēm par darbu pēc 1. saraksta arī ātrāk - ar katra gada 1. jūliju vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums pieaug par sešiem mēnešiem, līdz tiks sasniegts 63 gadu vecums

Politiski represētām personām, ja ir 30 gadu apdrošināšanas stāžs no 60 gadu vecuma

Černobiļas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem, ja ir 20 gadu apdrošināšanas stāžs no 60 gadu vecuma

Liliputiem, punduriem un neredzīgiem ar katra gada 1. jūliju vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums pieaug par sešiem mēnešiem, līdz tiks sasniegts 65 gadu vecums

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Vecuma pensijas apmēru noteicošie faktori

Pensionēšanās vecums

Apdrošināšanas stāžs līdz
1995. gada 31. decembrim

Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga
(no 1996. līdz 1999. gadam)

Uzkrātais pensijas kapitāls
(no 1996.gada)

Ikgadējie apdrošināšanas iemaksu
algas indeksi pensijas kapitāla
aktualizācijai

Plānotais pensijas izmaksas laika
posms

Minimālais vecuma pensijas apmērs palielinās par katru apdrošināšanas stāža gadu, kas pārsniedz vecuma pensijas piešķiršanai noteikto minimālo apdrošināšanas stāžu

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Apdrošināšanas stāžs pensijai

Personas iesniegtie dokumenti par
apdrošināšanas periodiem līdz
1995. gada 31. decembrim

VSAA uzkrātie dati par veiktajām
apdrošināšanas iemaksām

Informācija no citām valsts institūcijām,
tostarp ārvalstu iestādēm

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Dokumenti apdrošināšanas stāža pierādīšanai

(par periodiem līdz 1995. gada 31. decembrim)

- **Darbu apliecinājoši dokumenti** – darba grāmatiņa, kolhoznieka darba grāmatiņa, darba līgums un dokumenti par tā izpildi, darba devēja izziņa u.c.
- **Izglītību apliecinājoši dokumenti** augstākajās vai citās mācību iestādēs pēc vidējās izglītības iegūšanas (līdz 31.12.1990.) – diploms, atestāts, apliecība, mācību iestādes izziņa u.c.
- **Par bērna audzināšanu līdz 8 gadu vecumam** (mātēm līdz 31.12.1990.) – dzimšanas apliecība, izziņa par dzīvesvietu u.c.
- **Par dienestu** - karaklausības apliecība u.c.
- **Citi dokumenti** – arhīva izziņa, invaliditātes izziņa, dokuments par politisko represiju periodu, dokuments par bērna ar invaliditāti kopšanu līdz 16 gadiem (līdz 31.12.1990.), tiesas spriedums par personas ar 1.grupas invaliditāti, vai personas, kas sasniegusi 80 gadu vecumu, kopšanu (līdz 31.12.1990.), dokuments, kas apliecina apdrošināšanas iemaksu veikšanu u.c.

Ja dokumentu nav, bet uzņēmums (iestāde) ir likvidēta un arhīvā dokumenti nav nodoti, iespējams vērsties Administratīvajā tiesā, lai konstatētu juridisko faktu

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Apdrošināšanas stāžs no 01.01.1996.

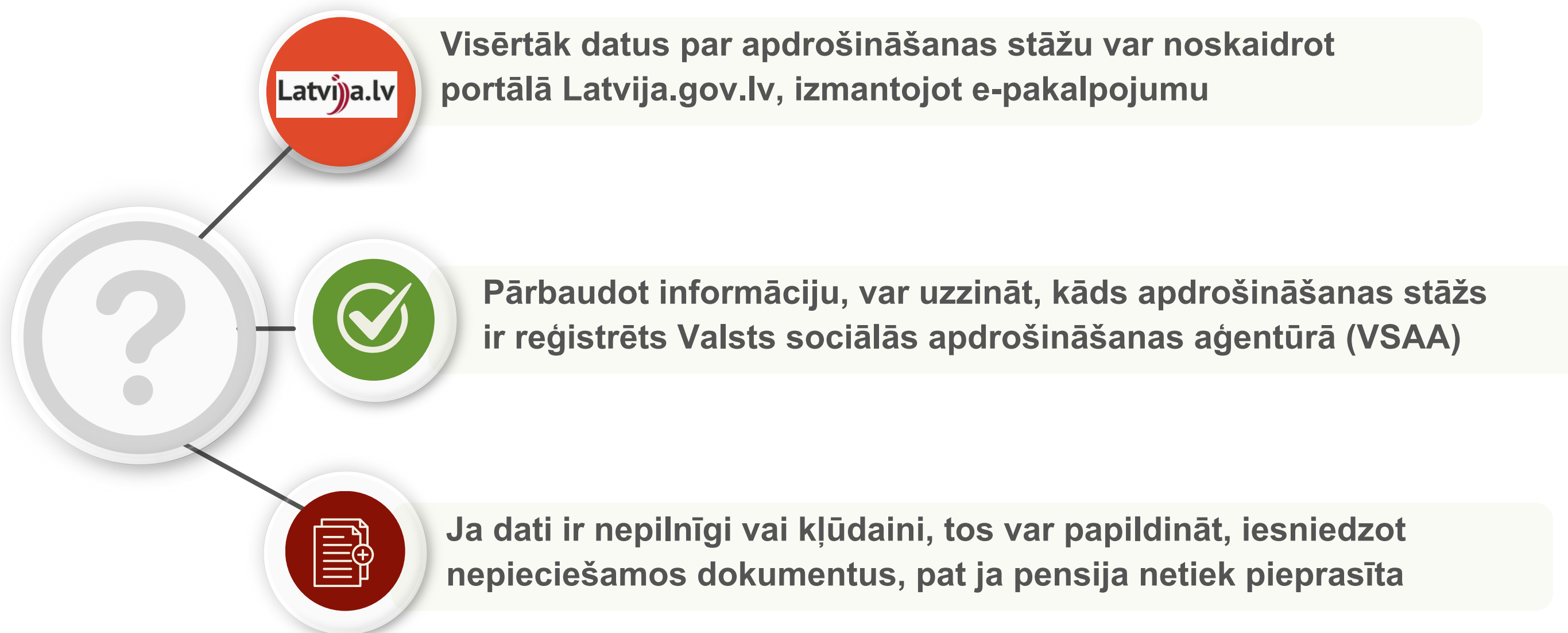
VSAA sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmā uzkrātie dati par apdrošināšanas periodiem, kad persona ir bijusi:

- darba ņēmējs
- pašnodarbinātais, kurš veicis apdrošināšanas iemaksas
- slimības, maternitātes, paternitātes, vecāku vai bezdarbnieka pabalsta saņēmējs
- apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs
- persona ar invaliditāti, kura nestrādā
- bērna līdz 1,5 gada vecumam kopšanas pabalsta saņēmējs
- persona, kas saņem atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi
- persona, kas saņem bērna ar invaliditāti kopšanas pabalstu
- persona, kas saņem atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu
- persona, kas veic algotus pagaidu sabiedriskos darbus
- laiks, kurā persona pilda valsts aizsardzības dienestu, u.c.

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Reģistrētais apdrošināšanas stāžs

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Tiesības uz invaliditātes pensiju

Personām ar vismaz **3 gadu apdrošināšanas stāžu**

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (VDEĀVK) ir noteikusi **invaliditātes grupu** (izņemot ar invaliditātes cēloni nelaimes gadījums darbā vai arodslimība pēc 01.01.1997.)

Nav sasniegts pensionēšanās vecums, vecuma pensija nav piešķirta agrāk, tai skaitā citas valsts vecuma pensija (ja Regulā Nr.883/2004 vai starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi)

Invaliditātes pensiju piešķir uz laiku, kurā personai noteikta invaliditāte, bet **ne ilgāk kā līdz pensionēšanās vecuma sasniegšanai**. Sasniedzot vecuma pensijas piešķiršanai noteikto vecumu, personai jāiesniedz iesniegums vecuma pensijas piešķiršanai

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Invaliditātes pensijas apmērs

1. un 2. grupas invaliditātes pensijas apmēru nosaka:

- personas **vidējā apdrošināšanas iemaksu alga** par jebkuriem **36 mēnešiem pēc kārtas pēdējo 5 gadu laikā** pirms invaliditātes pensijas piešķiršanas
- personas **kopējais apdrošināšanas stāžs**
- **maksimāli iespējamais apdrošināšanas stāžs** (periods no 15 gadu vecuma līdz vecuma pensijas piešķiršanai noteiktā vecuma sasniegšanai)

3. grupas invaliditāte

pensijas apmēru nosaka pensijas
aprēķina bāzes līmenī

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Nosacījumi apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšanai

Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju ir mirušā apgādnieka **darba nespējīgiem ģimenes locekļiem**, ja mirušajam apgādniekam ir nepieciešamais apdrošināšanas stāžs iespējamās vecuma pensijas aprēķināšanai:

bērniem līdz 18 gadu vecumam,

(arī brāļiem, māsām un mazbērniem, kas bijuši mirušā apgādībā, ja viņiem nav darbspējīgu vecāku). Vecuma ierobežojums neattiecas uz personām, kurām invaliditāte noteikta līdz 18 gadu vecumam

bērniem no 18 līdz 24 gadu vecumam

(arī brāļiem, māsām un mazbērniem, kas bijuši mirušā apgādībā), ja viņi mācās vai studē vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs, koledžās vai augstskolās pilna laika klātienē, izņemot laiku, kad persona pārtraukusi studijas

Minētais attiecas arī uz bezvēsts prombūtnē esošas personas apgādājamajiem, ja bezvēsts prombūtne ir atzīta ar tiesas spriedumu

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Pensionāra neapliekamais minimums un nodokļa atvieglojumi

Nestrādājošam pensijas saņēmējam VSAA, izmaksājot pensiju, piemēro 1000 eiro pensionāra neapliekamo minimumu

Strādājošam pensijas saņēmējam pensionāra neapliekamais minimums tiek piemērots atkarībā no algas nodokļa grāmatiņas iesniegšanas vietas:

- 1000 eiro pensijai, ja algas nodokļa grāmatiņa iesniegta **VSAA**
- 500 eiro pensijai + 500 eiro darba algai, ja algas nodokļa grāmatiņa iesniegta **darba devējam**

Nodokļa atvieglojumus piemēro tur, kur iesniegta algas nodokļa grāmatiņa (VSAA vai darba devējam):

- **personām ar noteiktu invaliditāti**
- **politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem**
- **par apgādībā esošām personām**

Strādājošs pensijas saņēmējs var izvēlēties sev izdevīgāko variantu!

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Pensijas pieprasīšana

Kā pieprasīt pensiju?

- **Jāiesniedz pensijas pieprasījums** (to var iesniegt 1 mēnesi iepriekš, un pensiju piešķir no dienas, kad radušās tiesības, bet ne agrāk kā 6 mēnešus pirms pieprasījuma iesniegšanas dienas)
- **Jāpievieno apdrošināšanas stāžu apliecinājoši dokumenti un dokumenti, kas pierāda tiesības uz pensiju**, ja nepieciešamā informācija nav VSAA rīcībā
- **Jānorāda darba un tam pielīdzinātie periodi visās ES/EEZ valstīs un līgumvalstīs**, ja tādi ir uzkrāti

Kur iesniegt pieprasījumu?

Ja VSAA rīcībā ir visa pensijas piešķiršanai nepieciešamā informācija, pieprasījumu var iesniegt elektroniski:

- **portālā Latvija.gov.lv** (e-pakalpojums)
- **ar drošu elektronisko parakstu** nosūtot uz VSAA e-adresi vai pasts@vsaa.gov.lv
- **klātienē – VSAA vai Valsts un pašvaldību vienotajā klientu apkalpošanas centrā (VPVKAC)**

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Konsultācijām
tālr. 64507020
e-pasts: konsultacijas@vsaa.gov.lv

www.vsaa.gov.lv

www.facebook.com/VSAA.GOV.LV

<https://www.youtube.com/@VsaaRedaktors>

https://twitter.com/vsaa_lv/

<https://lv.linkedin.com/>